

8. 2. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Občanské sdružení versus spolek dle nového občanského zákoníku

Přijetí zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „OZ“) přineslo změny v oblasti právní úpravy neziskových organizací. V následujícím textu bude pozornost věnována problematice dosavadních občanských sdružení a jejich „přeměny“ v novou právní formu, zákonem označovanou jako zapsaný spolek, a tomu, jaké povinnosti z účinnosti nového zákona vyplývají právě občanským sdružením. Příspěvek je určen především laické veřejnosti a zástupcům spolků, jimž má osvětlit stávající právní úpravu a povinnosti, které jsou na ně novým zákonem kladeny.

Ve srovnání s předchozí právní úpravou je nový občanský zákoník v tomto směru poněkud obsáhlejší. Kromě obecných ustanovení o právnických osobách (§ 118 – § 209) a o korporacích (§ 210 – § 213) přináší zákon speciální úpravu právních poměrů spolků zejména v ustanoveních § 214 – § 302 s tím, že je nutno pamatovat rovněž na přechodná a závěrečná ustanovení § 3041 - § 3045.

Přeměna občanského sdružení ve spolek

Základní povinností je **změna právní formy z občanského sdružení v již shora zmíněný spolek**. Definici spolku nalezneme v § 214 OZ, kde je uvedeno, že „alespoň tři osoby vedené společným zájmem mohou založit k jeho naplňování spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm“. Z tohoto ustanovení tedy vyplývá základní charakteristika spolku, která svojí podstatou v zásadě nepřináší výraznější změny oproti charakteristice občanského sdružení (snad s výjimkou skutečnosti, že nově mohou spolek založit tři osoby – tedy nejen osoby fyzické, ale i právnické). **Stávající občanská sdružení ovšem mohou být v otázce změny své právní formy klidná - k jejich „přeměně“ ve spolek došlo na základě § 3045 odst. 1 automaticky ze zákona k 1. 1. 2014 (s výjimkou pobočných spolků!). V tomto směru není tedy nutné podnikat žádné zvláštní právní kroky.**

Úprava názvu

Jednou z povinností, které zákon spolkům výslovně ukládá (§ 216 OZ), je, že název spolku musí obsahovat slova „spolek“ nebo „zapsaný spolek“ nebo zkratku „z. s.“. Každý spolek tak bude muset tuto změnu povinně provést, avšak lhůta stanovená k jejímu provedení je poměrně benevolentní - **do 1. 1. 2016**. V této souvislosti pro úplnost doplňujeme, že pakliže by spolek zvažoval výraznější úpravu svého názvu, než jen přidání povinného „dovětku“, je nutno pamatovat na ust. § 132 odst. 2,

podle něhož musí zvolený název spolek dostatečně odlišovat od jiných právnických osob (nelze tedy např. spolek pojmenovat shodně s již existující s.r.o. a podobně).

Úprava stanov

V souladu s ust. § 3041 OZ pozbyla ke dni 1. 1. 2014 závaznosti veškerá ustanovení stanov spolku, která by byla v rozporu s kogentními ustanoveními nového zákona. Ač nelze s jistotou určit, která ustanovení zákona lze považovat za kogentní (tedy právně závazná, neměnná) a která za dispozitivní (tedy odvislá od dohody účastníků právního vztahu), doporučujeme za kogentní považovat zejména ustanovení týkající se:

- Podmínek založení a základní podstaty spolku (počet zakladatelů, název, dobrovolnost spolčování dle § 215 OZ, účel spolku dle § 145 OZ apod.)
- Podmínek vzniku spolku, tj. zápis do veřejného rejstříku
- Podmínek činnosti spolku dle § 217 OZ (a zejména oddělení výdělečné a nevýdělečné činnosti)
- Podmínek členství (vznik, zánik, práva a povinnosti členů)
- Orgánů spolku (nutnost mít nejvyšší orgán, právo člena navrhnout soudu vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku apod.)
- Zániku a likvidace spolku[1]

Ač se na první pohled tento seznam může jevit poměrně rozsáhlý, ve skutečnosti se ve většině případů jedná především o základní podmínky, které jsou takřka nezbytným předpokladem samotného fungování spolku, a lze předpokládat, že u většiny existujících organizací jsou ve stanovách řádně upraveny. **Přesto je na místě spolkům doporučit, aby provedly důkladnou revizi svých stanov a uvedly je do souladu s novým občanským zákoníkem a předešly tak případným sporům o to, jaké znění stanov je vlastně aktuální a platné** (Příkladem takové situace může být stav, kdy jestliže je například ve stanovách uvedeno, že předseda svolá schůzi, pokud jej o to požádá alespoň polovina všech členů, pozbylo takové ustanovení účinnosti a namísto něj se použije ustanovení § 248 OZ, tedy, že statutární orgán svolá členskou schůzi na podnět alespoň třetiny členů.[2] Obdobným případem může být např. ust. § 252 upravující usnášeníšopnost členské schůze.). Na provedení těchto obligatorních změn je zákonem uložena tříletá lhůta, tedy **do 1. 1. 2017**.

Dále doporučujeme **podrobit revizi ta ustanovení stanov týkající se vymezení činnosti spolku** (zejména rozdělení na případnou činnost hlavní a vedlejší, resp., výdělečnou a nevýdělečnou) a dále **zakotvení statusu veřejné prospěšnosti** spolku přímo do stanov, neboť - ač tento status dosud není zvláštním zákonem upraven, tak tuto úpravu lze do budoucna předpokládat - pravděpodobně pouze spolky veřejně prospěšné budou moci v budoucnu čerpat určité výhody (osvobození od poplatků, možnosti čerpání veřejných prostředků apod.) a celkově při této příležitosti, kdy spolek bude provádět minimálně povinnou změnu názvu, využít skutečnosti, že většina ustanovení OZ je dispozitivního charakteru a **provést rovněž další úpravy tak, aby stanovy co nejpřesněji vyhovovaly aktuálním potřebám spolku**.

Evidence ve veřejném rejstříku

Poslední „novinkou“, na kterou je záhodno neziskové organizace upozornit, je změna v evidenci občanských sdružení, resp. spolků. Dle předcházející právní úpravy vedlo registr občanských sdružení Ministerstvo vnitra ČR, nyní dle OZ vede rejstřík spolků krajský soud místně příslušný dle sídla spolku (tak např. pro spolek se sídlem v Chrudimi bude místně příslušným Krajský soud v Hradci Králové, pobočka Pardubice, pro spolek se sídlem v Praze bude místně příslušným Městský soud v Praze, pro spolek se sídlem v Brně bude místně příslušným Krajský soud v Brně apod.).

Předání veškeré dokumentace a evidovaných údajů proběhlo mezi Ministerstvem vnitra a krajskými soudy ze zákona a bez nutné aktivity dotčených organizací, přesto ovšem **musí do 1. 1. 2017 spolky některé údaje do veřejného rejstříku doplnit**. Jedná se zejména o následující údaje:

- účel spolku
- předmět vedlejší hospodářské činnosti
- název statutárního orgánu a počet jeho členů
- identifikace členů statutárního orgánu (tedy s uvedením data narození a adresy) vč. způsobu jednání za spolek a dne vzniku a zániku funkce
- název, počet členů a identifikace členů kontrolního orgánu (je-li zřízen)

Ze shora uvedeného je nutno zejména upozornit na zřejmě nejzásadnější změnu v evidenci údajů o spolcích, kdy nově jsou ve veřejném rejstříku uvedena jména a údaje členů statutárního orgánu, popř. kontrolního orgánu, je-li zřízen. **Členové orgánů spolku tak musí počítat se skutečností, že budou zapsáni ve veřejném rejstříku.**

Tyto údaje lze krajskému soudu doplnit prostřednictvím standardizovaného formuláře, s doložením potřebných příloh, z nichž shora uvedené údaje vyplývají (tedy například zápis z valné hromady o volbě statutárního orgánu, aktuální znění stanov spolku apod.). Za pozitivní lze v tomto směru považovat novelu zákona č. [549/1991](#) Sb., o soudních poplatcích, kdy s účinností od 29. 12. 2014 do 30. 6. 2016 **není řízení ve věci zápisu do spolkového rejstříku pro spolky zpoplatněno** (lze ovšem předpokládat, že v budoucnu bude poplatek, resp. osvobození od této povinnosti vázáno právě na status veřejné prospěšnosti v souladu s příslušným zákonem).

Závěrem tedy lze spolkům doporučit, aby v souvislosti s povinnou změnou názvu organizace, která je jim novým občanským zákonem uložena, zvážily i případné další úpravy stanov a v zájmu vyšší právní jistoty je uvedly do souladu s kogentními ustanoveními zákona, popř. využily této příležitosti k rozsáhlejší aktualizaci stanov tak, aby co nejlépe vyhovovaly faktickým potřebám kladeným na chod organizace.

Mgr. Bc. Anna Frantalová

[Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.](#)

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice

Velké náměstí 1
500 03 Hradec Králové

Tel.: +420 466 310 691
Fax: +420 466 310 691
gsm: +420 724 794 986
e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

[1] Kdy s tímto stanoviskem se lze setkat i u dalších kolegů - např. Mgr. Alena Hájková - teoretické minimum k úpravě poměrů občanských sdružení od účinnosti nového občanského zákoníku, Mgr.

Adam Forst - Transformace občanských sdružení na spolky dle nového občanského zákoníku či JUDr.
Lenka Deverová - Občanská sdružení po 1. 1. 2014 a další.
[2] Jak uvádí také - dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | [www.epravo.cz](#)

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)